

1) Monivalintatehtävät (max 15 pist.)

1.	Kiinteähintaisen BKT:n kasvu vuodesta t vuoteen $t+1$ on aina vähäisempää kuin käypähintaisen BKT:n kasvu.	
	tosi	
	epätosi	x

2.	Väestö kasvoi maatalouden synnyn seurauksena, koska ravitsemuksen laatu parantui ja kuolleisuus alentui.	
	paikoillaan pysyminen lisäsi hedelmällisyyttä (synnytyksiä/nainen) samalla kun kuolleisuus alentui ravitsemuksen laadun parantumisen vuoksi.	
	syntyneisyys kohosi enemmän kuin kuolleisuus.	x

3.	Lütge ja Pounds käyttävät mustan surman jälkeistä talouskehitystä analysoidessaan termiä "hintasakset" (<i>price scissors</i>). He tarkoittavat sillä sitä, että viranomaiset alensivat kaikkia hintoja.	
	maataloustuotteiden (etenkin viljan) hinta alentui suhteessa kaupunkilaistuotteiden hintoihin.	x
	viljan hintoja leikattiin rajusti.	
	lampaan villan hinta kohosi rajusti.	

4.	Kolmiokauppa tarkoittaa Euroopan, Afrikan ja Amerikoiden välistä kauppaa.	x
	Itä-Aasian maustekauppaa, jota kulki kolmionmuotoista reittiä Afrikan eteläkärjen ympäri.	
	Länsi-Euroopan, Pohjois-Afrikan ja Kiinan välistä kauppaa.	
	geometrisillä muodoilla harjoitettua symbolista vaihtoa.	

5.	Mitkä seuraavista tekijöistä EIVÄT kuulu niiden syiden joukkoon, joilla on selitetty Alankomaiden taloudellista menestystä 1600-luvulla?	
	vahva kuningasvalta	x
	kehittyneet rahoitusmarkkinat	
	Etelä-Amerikasta tuotu hopea	x
	suuri kauppalaivasto	
	taloudelliselle kehitykselle suotuisa poliittinen järjestelmä	
	tuottoisa kaukokauppa	
	omavarainen maatalous	x
	talouden monipuolinen rakenne	

6.	Robert Allenin mukaan ensimmäinen teollinen vallankumous tapahtui Britanniassa, koska sen sijainti oli poikkeuksellisen suotuisa.	
	sen taloudellis-poliittiset instituutiot olivat ylivoimaiset.	
	luonnontieteellinen tutkimus oli siellä muuta maailmaa korkeammalla tasolla.	
	siirtomaavallotukset takasivat sille halvat raaka-aineet.	
	työ oli siellä kallista mutta energia halpaa.	x

7.	Mitkä seuraavista EIVÄT ole toisen teollisen vallankumouksen ominaispiirteitä?	
	putlaus-menetelmän käyttöönotto teräksen valmistuksessa	x
	tieteen hyödyntäminen teollisuudessa	
	polttomoottori	
	kemianteollisuuden kasvu	
	sähkön käyttö voiman lähteenä	

8.	Yhdysvaltain taloudelliseen kehitykseen vaikutti suuresti se, että työvoimaa oli niukasti suhteessa maahan. Euroopassa tilanne oli päinvastainen. Tästä seurasi, että maanviljely ei kannattanut Yhdysvalloissa.	
	Yhdysvalloilla oli etulyöntiasema työntensiivisten tuotteiden valmistuksessa.	
	Yhdysvalloilla oli etulyöntiasema maaintensiivisten tuotteiden kuten viljan tuotannossa.	x
	korkeampi palkkataso vauhditti siirtolaisuutta Yhdysvaltoihin.	x
	Yhdysvalloissa ei ollut kannustinta teollisen tuotannon teknologiseen kehitykseen.	

9.	Mitkä näistä EIVÄT ole Suomen vuosien 1860–1914 talouskehitykseen liittyviä ilmiöitä?	
	markan kytkeminen kultakantaan	
	laajamittainen siirtolaisuus	
	hyvin protektionistinen kauppapolitiikka	x
	lypsykarjatalouden kasvu viljanviljelyn kustannuksella	
	ulkomaankaupan vaihtosuhteen (<i>terms of trade</i>) heikentyminen	x
	ulkomaankaupan kokonaistaloudellisen painon (vienti/BKT) kasvu	

10.	Mitkä alla mainituista maailmankauppaa vuosina 1950–1973 koskevista väitteistä pitävät paikkansa?	
	Teollisuustuotteiden tuotanto ja kauppa kasvoi nopeammin kuin muiden tavaroiden tuotanto ja kauppa.	x
	Kauppa kasvoi ajanjaksona 1950–1960 nopeammin kuin ajanjaksona 1960–1973.	
	Tavaraviennin suhde BKT:een oli suurempi kuin vuonna 1913.	
	Ajanjaksona 1960–1973 tavarakauppa kasvoi nopeammin kuin vuosina 1950–1960, mutta tavaratuotanto kasvoi vuosina 1960–1973 hitaammin kuin vuosina 1950–1960.	
	Tavarakauppa kasvoi nopeammin kuin tavaratuotanto.	x

2) Määrittely- ja lyhytvastaustehtävät (à 3 pist., max 15 pist.)

11.	Keskiaikainen maanviljelijä siirtyy kaksivuoroviljelystä kolmivuoroviljelyyn. Samalla maan satoisuus kuitenkin alenee 10 %. Kasvaako vai väheneekö tuotos? Minkä verran?
Merkitään koko peltoalan tuottoa lähtötilanteessa 100:lla. Kaksivuoroviljelyssä tuotto on 50 (=0,5 x 100). Kolmivuoroviljelyssä tuotto olisi 2/3 x 100 ilman satoisuuden vähenemistä, mutta kun se otetaan huomioon on tulo kerrottava 0,9:llä, joten tuotto on 2/3 x 100 x 0,9 = 60. Kasvu on (60-50)/50 = 20 %.	

12.	Mitä tarkoittaa käsite <i>second serfdom</i> ?
Talonpoikien aseman heikentyminen Itä-Euroopassa 1500-luvulta lähtien, jolloin maorjuus Länsi-Euroopassa oli jo katoamassa. Wyczanski mielestä termi on väärä kuvaamaan Itä- ja Keski-Euroopan talonpoikien asemaa 1500–1600-luvulla, koska se antaa harhakuvan, että alueen talonpojat olisivat olleet suhteellisen vapaita myöhäkeskiajalla.	

13.	Mitä tarkoitetaan yleiskäyttöteknologialla (<i>general purpose technology</i>)? Mainitse vähintään 2 esimerkkiä
Yleiskäyttöteknologialla tarkoitetaan sellaista teknologiaa, jota voidaan soveltaa monilla tuotannonaloilla ja jolla siksi on suuri vaikutus taloudelliseen kehitykseen. Ensimmäisen teollisen vallankumouksen yleiskäyttöteknologia oli höyryvoima, toisen teollisen vallankumouksen sähkö ja kolmannen tieto- ja viestintäteknologia. Myös polttomoottori, liukuhihna, vaihto-osat käyvät esimerkeiksi.	

14.	Miten Suomi toipui 1930-luvun lamasta? Mitkä seikat auttoivat elpymistä?
Lama oli Suomessa kansainvälisessä katsannossa lievä, kun mittarina käytetään BKT:ta. Kulutuksella mitaten lama oli Suomessa sen sijaan varsin syvä. Aikainen irtautuminen kultakannasta ja markan ulkoisen arvon alentuminen paransivat viennin kilpailukykyä, samoin palkkojen alentuminen.	

15.	Mitä teollistumisen <i>Big Push</i> -malli tarkoittaa? Mainitse esimerkki maasta, johon malli sopii.
Käsite viittaa sellaiseen teollistumisen tapaan, jossa lähinnä valtion toimesta luodaan edellytykset monen toimialan yhtäaikaiselle kasvulle. Tämä edellyttää korkeaa investointiastetta. Esimerkiksi käyvät Neuvostoliitto sekä Japani ja Etelä-Korea (toisen maailmansodan jälkeen).	

3) Esseetehtävä: Maailman rahajärjestelmät 1870–1975 (max 15 pist.)

Täydelliseen vastaukseen sisältyvät seuraavat asiat:

- Klassinen tai ensimmäinen maailmanlaajuinen kultakanta 1870-luvulta ensimmäiseen maailmansotaan.
- Kultakannan periaatteet (Schöinin teksti, kolme viidestä riittää).
- Ensimmäinen maailmansota ja kultakannan romahdus.
- Setelirahoitus ja inflaatio (erot inflaatiovauhdissa maiden välillä).
- Paluu kultakantaan (erot siinä mihin pariarvoon palattiin – riippui inflaatiovauhdista).
- Maailma oli muuttunut, ja siksi toinen kultakanta ei ollutkaan niin suotuisa kuin ensimmäinen.
- Tämä nähtiin 1930-luvun lamassa, jolloin kultakannasta tuli laman vauhdittaja, syventäjä ja pitkittäjä.
- Maat erosivat kultakannasta eri tahdissa, ja ne elpyivät nopeimmin, jotka lähtivät ensimmäisinä.
- Laman kokemukset vaikuttivat II maailmasodan jälkeisiin rahajärjestelmäratkaisuihin.
- Bretton Woods järjestelmä: vakaat mutta muutettavissa olevat valuuttakurssit; dollari ankkurivaluuttana sidottu kultaan.
- Kurssi muutettavissa IMF:n luvalla.
- 1970-luvun alussa järjestelmä hajosi.
- Syynä USA:n taloudelliset ongelmat (Vietnamin sota, maksutaseen vaje); öljykriisi lopullinen isku.
- Siirryttiin vähitellen kelluvien kurssien maailmaan.
- Koko kehitys voidaan kätevästi jäsentää ns. rahapolitiikan trilemman (muitakin nimiä on) avulla: voidaan "valita" vain kaksi kolmesta (kiinteät tai lähes kiinteät valuuttakurssit; vapaat pääomaliikkeet kansallisten rajojen yli; itsenäinen rahapolitiikka).
- Tämän trilemman sovellus ainakin yhteen ajanjaksoon (plussaa jos useampaan).